

WHISTLEBLOWING OG DEN OFFENTLIGE FORVALTNING

FOREDRAG I FORENINGEN FOR KOMMUNAL- OG FORVALTNINGSRET I DANMARK APRIL 2015

BEGREBET WHISTLEBLOWING

- › Om **begrebet whistleblowing** se betænkningen s. 274
- › Whistleblowing er et faktisk fænomen – ikke et retligt begreb -> Man kan ikke deducere fra begrebet, men må vurdere de retlige problemstillinger på helt sædvanlig vis ud fra de regler, der gælder på området. Det vil i den offentlige forvaltning navnlig sige:
 - › Regler om offentligt ansattes ytringsfrihed, herunder tavshedspligt, og afskedigelse på grund af samarbejdsvanskeligheder
 - › Regler om sagsbehandling, herunder uskrevne regler om pligt til sagsrejsning, aktindsigtsreglerne og persondataloven

WHISTLEBLOWING OG DEN OFFENTLIGE FORVALTNING

- › De retlige problemstillinger, som whistleblowing giver anledning til, og som udvalget har overvejet:
 - › Retten til ytringsfrihed og begrænsningerne heri
 - › Pligt til at undersøge forhold, som en myndighed gøres opmærksom på
 - › Relevante saglige og formelle krav
 - › Særligt om rettigheder for anmeldere
 - › Særligt om rettigheder for anmeldte

- › Overvejelser om behovet for ændringer af retsstillingen
 - › Bedre ansættelsesretlig beskyttelse af whistleblowere?
 - › Forbedrede muligheder for at hemmeligholde sin identitet?
 - › Et særligt whistleblowernævn?

OFFENTLIGT ANSATTES YTRINGSFRIHED

- › Intet nyt under solen: Offentligt ansatte har som privatpersoner ret til ytringsfrihed, men den begrænses af:
 - › Tavshedspligtreglerne
 - › Decorumkravet
 - › Samarbejdsvanskeligheder og uegnethed som lovlig grund til negative reaktioner fra ledelsen
- › Der gælder ikke særlige regler for whistleblowere...

MYNDIGHEDERS PLIGTER NÅR DER WHISTLEBLOWES

- › **Pligt til sagsrejsning** hvis en myndighed bliver bekendt med forhold, der gør, at der er
 - › en vis sandsynlighed for
 - › at der foreligger et ulovligt forhold
 - › som ikke er af ganske underordnet betydning

- › En vis usikkerhed om grænserne for sagsrejsningspligten
 - › Sandsynlighedsvurderingen
 - › Ulovlige forhold/”uregelmæssigheder”/”uhensigtsmæssigheder”
 - › Bagatelgrænsen

- › Betydningen af anonyme henvendelser

- › Udstrækningen af **undersøgelsespligten**

MYNDIGHEDERS PLIGTER NÅR DER WHISTLEBLOWES

> **Saglighedskravet**

- > En undersøgelse grundet whistleblowing (uanset om den sker offentligt/i medierne eller til myndigheden) skal være begrundet i saglige hensyn f.eks. at komme til bunds i anmeldelsen
- > Man må ikke eftersøge whistlebloweren med henblik på sanktioner over for denne
- > Man må godt eftersøge whistlebloweren, hvis det er nødvendigt for at undersøge det forhold, der whistleblowes om

MYNDIGHEDERS PLIGTER NÅR DER WHISTLEBLOWES

> **Notatpligt**

- > Særligt om pligt til at notere oplysninger om en anmelders identitet

> **Vejledningspligt**

- > Særligt om vejledning om muligheden for at være/forblive anonym

> **Persondatalovens behandlingsregler**

- > Særligt om adgang til at behandle oplysninger og at slette/berigtige oplysninger

MYNDIGHEDERS PLIGTER NÅR DER WHISTLEBLOWES – SÆRLIGT OM DE INVOLVEREDES RETTIGHEDER

- › **(Akt)indsigt efter forvaltningsloven, offentlighedsloven og persondataloven**
 - › Den anmeldtes ret til aktindsigt ctr. den anmelderens interesse i at undgå, at den anmeldte får kendskabet til anmelderes identitet
- › **Underretningspligt efter persondataloven**
 - › Særligt om vejledning om muligheden for at være/forblive anonym
- › **Partshøring af den anmeldte**
 - › Er relevant hvis anmeldelsen fører til, at der træffes afgørelse i forhold til den anmeldte, f.eks. om en sanktion over for en ansat

UDVALGETS OVERVEJELSER OM ÆNDRING AF GÆLDENDE REGLER

> **Bedre beskyttelse af whistlebloweres identitet?**

- > Enigt udvalg: Nej. Hensynet til den anmeldtes retssikkerhed taler imod, at man ændrer reglerne

> **Et særligt nævn? Obligatorisk at have en whistleblowerordning?**

- > Enigt udvalg: Nej. Whistleblowerordninger bør tilpasses det enkelte område/de enkelte myndigheder
- > *NB!: Der er ikke tale om, at udvalget generelt tager stilling for og i mod whistleblowerordninger*

UDVALGETS OVERVEJELSER OM ÆNDRING AF GÆLDENDE REGLER

- › **Bedre ansættelsesretlig beskyttelse af offentligt ansattes ytringsfrihed og dermed af whistleblowere?**
 - › 3 medlemmer: Nej
 - › 8 af 17 medlemmer: Ja – men der er uenighed om, hvorledes beskyttelsen bør være
 - › 6 medlemmer: Afviser dom til fortsat ansættelse, men ville ikke tage stilling til anden beskyttelse

- › **Hvad sker der nu?**
 - › Høring frem til 5. juni 2015